

ΨΗΦΙΑΚΟ ΕΥΡΩ

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΧΡΟΝΙΑΣ – ΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

του Δημήτρη Γερασιμίδη

Με αιτία την δίχως επιστροφή - φρενήρη ανάπτυξη της τεχνολογίας και αφορμή την μάστιγα της πανδημικής κρίσης, ο συναλλακτικός κόσμος σε παγκόσμιο επίπεδο βαδίζει στην υλοποίηση του ψηφιακού του μετασχηματισμού. Είτε πρόκειται για οικονομικές σχέσεις με τα χαρακτηριστικά της οικονομίας διαμοιρασμού, είτε για πιο «παραδοσιακές» έως σήμερα μορφές συναλλαγών, κοινό στοιχείο είναι ο πρωταγωνιστικός ρόλος της τεχνολογίας. Υπό αυτό το πρίσμα, δεν μπορεί να μείνει ανεπηρέαστος ο βασικός κινητήριος μοχλός των συναλλαγών: το χρήμα.

Τα τελευταία χρόνια, η συζήτηση για την ψηφιακή μορφή του νομίσματός μας έχει περάσει από το θεωρητικό στο θεσμικό επίπεδο. Εν μέσω πανδημίας και ανταποκρινόμενη στο κάλεσμα της εποχής, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα δημοσίευσε τον Οκτώβριο του 2020 την Έκθεσή της για το **ψηφιακό ευρώ**¹.

Στην έκθεση αυτή, η Ε.Κ.Τ. παρουσιάζει τις βασικές πτυχές της ψηφιακής έκδοσης του ευρώ που άπτονται νομικών, τεχνικών και οικονομικών ζητημάτων. Σε ό,τι αφορά το νομικό πλαίσιο, το Πρωτογενές Δίκαιο της Ένωσης, δίδει την δυνατότητα έκδοσης ενιαίου και αποκλειστικού νομίσματος για τα κράτη – μέλη της Ευρωζώνης. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 128 της ΣΛΕΕ παρέχει στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το αποκλειστικό και αναφαίρετο δικαίωμα έκδοσης τραπεζογραμματίων ευρώ εντός Ευρωζώνης. Η παρούσα διάταξη συνδυαστικά με το άρθρο 16 του υπ' αριθμ. 4 Πρωτοκόλλου της ΣΛΕΕ για το «Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας», αποτελούν το νομικό έρεισμα οιασδήποτε θεσμικής πρωτοβουλίας άσκησης νομισματικής πολιτικής εντός Ευρωζώνης². Όσον αφορά την ανάγκη καθιέρωσης ενιαίας πολιτικής μεταξύ των μελών, οι κατευθυντήριες γραμμές δίδονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 133 της ΣΛΕΕ.

-
1. “Report on a digital euro”, European Central Bank – Eurosystem, https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/Report_on_a_digital_euro~4d7268b458.en.pdf
 2. “Legal Considerations regarding a digital euro”, “Report on a digital euro”, European Central Bank –Eurosystem, https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/Report_on_a_digital_euro~4d7268b458.en.pdf

Είναι σαφές ότι παρόλο που ο καταστατικός χάρτης λειτουργίας της Ένωσης δεν έκανε λόγο για «ψηφιακό νόμισμα» δεδομένων και των τότε συνθηκών και εξελίξεων, η τελευταία δεν εμποδίζεται να προβεί σε τέτοιου είδους πρωτοβουλία. Εξάλλου η καθιέρωση μιας ψηφιακής μορφής νομίσματος θα βασίζεται σε ισοτιμίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Central Bank Digital Currency) και ως εκ τούτου δεν θα αποτελεί ένα παράλληλο νόμισμα αλλά μια εναλλακτική μορφή του ήδη υφιστάμενου³.

Κατά την γνώμη του γράφοντος, αυτό το στοιχείο αποτελεί εκτός από βασική διαφορά και συγκριτικό πλεονέκτημα σε σύγκριση με πληθώρα κρυπτονομισμάτων. Ο έλεγχος ενός ψηφιακού νομίσματος, όπως το μελλοντικό “e-euro”, από ένα κεντρικό τραπεζικό σύστημα, προσδίδει αυξημένο επίπεδο σταθερότητας, κύρους και εν τέλει την αναγκαία εμπιστοσύνη μεταξύ του συναλλακτικού κοινού. Πρόκειται για το πρώτο ψηφιακό νόμισμα το οποίο θα γίνει ομόφωνα και επισήμως αποδεκτό ως μέσο συναλλαγής σε τόσο μεγάλο αριθμό κρατών και κατ’επέκταση των δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών εντός αυτών.

Μία ακόμη πιθανή? καινοτομία της εναλλακτικής αυτής μορφής του παρόντος νομίσματός μας, θα είναι η δυνατότητα του ευρωπαίου πολίτη να έχει τον δικό του τραπεζικό λογαριασμό στην Ε.Κ.Τ⁴. Εάν επαληθευθεί το συγκεκριμένο σενάριο, θα ανακύψουν συγκεκριμένα ζητήματα που χρήζουν διευκρίνισης. Αρχικά, πέραν των αρμόδιων ελεγκτικών μηχανισμών της Ε.Κ.Τ. θα πρέπει να προβλεφθούν μέτρα αυξημένης φορολογικής επαλήθευσης. Και αυτό διότι ελλοχεύει ο κίνδυνος διακίνησης ροών χρήματος από παράνομες ή άλλες εγκληματικές δραστηριότητες μέσω τρίτων χωρών οι οποίες αποφεύγοντας τις εκάστοτε εγχώριες αρχές θα στοχεύουν στην τελική ψηφιακή απόθεσή τους στην Ε.Κ.Τ. και κατ’επέκταση στην «νομιμοποίησή τους». Για λόγους δημοσίου ευρωπαϊκού συμφέροντος τα κράτη - μέλη οφείλουν να προάγουν την μεταξύ τους συνεργασία σε τομείς όπως

3. «Βασικές Αρχές» , «Ψηφιακό Νόμισμα Κεντρικής Τράπεζας (CBDC): Η στάση του Ευρωσυστήματος», Τράπεζα της Ελλάδος – Ευρωσύστημα, AMI-Pay (GR-NSG), Νοέμβριος 2020, [https://www.bankofgreece.gr/AmiPayT2S/AMI-PAY-GR-NSG/\[AMI-PayGR-NSG\]-04-11-20-\(7\)-CBDC.pdf](https://www.bankofgreece.gr/AmiPayT2S/AMI-PAY-GR-NSG/[AMI-PayGR-NSG]-04-11-20-(7)-CBDC.pdf)

4. «ΕΚΤ: Πράσινο φως για το ψηφιακό ευρώ», D.W, <https://p.dw.com/p/3wXLz>

ο διασυνοριακός φορολογικός έλεγχος και της πηγής των χρηματικών ροών εν γένει.

Ένα ακόμη ζήτημα που γεννά νομικούς και πολιτικούς προβληματισμούς είναι το κατά πόσο η κατοχή μιας ποσότητας ψηφιακής μορφής ευρώ, κρίνεται το ίδιο ασφαλής σε σύγκριση με την έως τώρα κατάθεση στα τραπεζικά καταστήματα σε φυσική μορφή. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα έγκειται στην ετοιμότητα της Ένωσης να διαφυλάξει κεφαλαιώδους σημασίας συμφέροντά της από την απειλή κυβερνοεπιθέσεων. Η εφαρμογή και εξέλιξη του υπ' αριθμ. 2019/796 Κανονισμού (ΕΕ) του Συμβουλίου σχετικά με «την επιβολή περιοριστικών μέτρων κατά των κυβερνοεπιθέσεων που απειλούν την Ένωση ή τα κράτη μέλη της» κρίνεται επιτακτική⁵. Και αυτό διότι το όποιο εγχείρημα πλήρους ψηφιακής μετάβασης της συναλλακτικής ζωής δεν θα επιτύχει εάν οι πολίτες αισθανθούν ανασφάλεια και αναξιοπιστία ενώπιον αυτού.

Τέλος, η όποια νομοθετική πρωτοβουλία δεν θα πρέπει να παραβλέπει την ανάγκη ομοιόμορφης μετάβασης του συνόλου των κρατών – μελών στην ψηφιακή εποχή. Δεν χωρά αμφιβολία ότι ο κοινός βηματισμός των χωρών σε ζητήματα αυξημένου οικονομικού και κοινωνικού ενδιαφέροντος είναι προϋπόθεση για την επιτυχή έκβαση του κάθε εγχειρήματος.

Συνοψίζοντας τα ανωτέρω, η Έκθεση της Ε.Κ.Τ. έθεσε το αρχικό πλαίσιο βάσει του οποίου θα μελετηθούν σε βάθος διετίας οι επιμέρους λεπτομέρειες και προϋποθέσεις καθιέρωσης του ψηφιακού ευρώ στην ζωή μας. Το ερχόμενο έτος αποτελεί αναμφίβολα χρονιά εξελίξεων σε έναν ακόμη τομέα ψηφιακής μετάβασης.

5. «ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2019/796 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Μαΐου 2019 σχετικά με την επιβολή περιοριστικών μέτρων κατά των κυβερνοεπιθέσεων που απειλούν την Ένωση ή τα κράτη μέλη της», Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 17.5.2019, L 129 I/1